

Lukashyk, Yauheniya: Zum Gebrauch von Perfekt und Präteritum in dialogischen Texten Interview und Talk-Show. Ústav germánských studií FF UK Praha, 2013, 50 stran + přílohy, bez CD. Opravená verze

Posudek bakalářské práce (opravená verze)

Předkládaná bakalářská práce představuje opravenou verzi práce původně předložené v květnu letošního roku, která však nemohla být doporučena k obhajobě (k podrobnostem viz můj posudek z 15. května 2013). V tomto posudku se tedy zaměřím na srovnání obou verzí ve vazbě na odstranění či neodstranění nedostatků, které v květnu vedly k zamítnutí původně odevzdané práce.

Z metodologického hlediska reagovala autorka na námitku nedostatečného využití dialogičnosti z první verze práce explicitnějším upozorněním na to, že se nyní soustředí – sice nikoli výlučně, ale přece jen zřetelně – na monologické pasáže (str. 28 nahoře). Tím však sama relativizuje jeden z pojmových příznaků žánrů interview a talk-show a činí z nich svým rozhodnutím žánr jiný (vyprávění), jemuž delší narativní pasáže monologického charakteru odpovídají. Autorka se tak připravila o interakčnost, o niž ve zvolených žánrech mělo a má jít, neboť užití préterita a perfekta v interakčních žánrech bylo doposud zkoumáno jen okrajově a ve výzkumech představuje mezeru, o jejíž vyplnění mělo jít. Tomuto problematickému rozhodnutí pak odpovídají i vyvozované závěry (na str. 38-39, 46, 47), v nichž se autorka zaměřuje na pouhé kvantitativní srovnání *forem*, které s vybranými žánry sotva souvisejí, a jen zřídka na jejich *vyargumentované funkce*. Do závěrů práce tak dialogická povaha těchto žánrů není z analytického hlediska nijak promítnuta. Stejně tak opomenutá zůstává analýza užití zkoumaných časů v souhře *otázka tazatele – odpověď tázaného*. Z uváděných rozborů plyne autorčino spíše sémanticky, a nikoli pragmaticky založené kladení výzkumných otázek. V tomto bodě tedy k nějaké zřetelné nápravě v podstatě nedošlo. Četné autorčiny vývody mají kromě toho dosti spekulativní povahu, protože nejsou na sesbíraných datech přímo doloženy. Dále je možné pozastavit se nad tím, že autorka na mnohé výskyty relevantních forem v transkriptech vůbec neupozorňuje a nijak je neanalyzuje (namátkou např. na první straně transkriptu interview s Karl-Heinzem Dellwoem v pasáži 3:25 mnoho výskytů perfekta ani není podtrženo).

V teoretické části jsou shrnuté vidové a temporální souvislosti u préterita a perfekta izolované a s empirickou částí zcela neprovázané. Vystává tak otázka, čemu přesně bylo vůbec nutné se u vidových vlastností préterita a perfekta věnovat, pokud s nimi autorka při vyhodnocování dat neměla v úmyslu pracovat.

V části 2. 1. 1, která popisuje užití préterita a perfekta v *učebnicích*, je přimíšen žánr odborného textu (odkaz na článek Angely Lipsky). V této části narazí čtenář na asi nejvíc nedostatků formálního rázu, které se týkají způsobu odkazování na použitou literaturu – autorka tu z neznámých důvodů neodkazuje standardně jménem autora a rokem vydání + stránkou, nýbrž názvem díla a nakladatelstvím. Oddíl 2. 1. 2 je nazván „Das Präteritum und das Perfekt in Forschungstheorien“, ale po jeho prostudování čtenář zjistí, že nejde ani tak o badatelské *teorie* (dokonce v plurálu), nýbrž o sumu tezí resp. hypotéz, které jsou v odborné literatuře více či méně zdařile obhajovány. Pojem *teorie* je tu tedy použit dost nadneseně. Ve shrnutí těchto poznatků o zkoumaných časech není při srovnání s první verzí práce odstraněn dílčí nedostatek autorčiny strategie výkladu, který spočíval v tom, jak – tj. podle jakého kritéria – by měly být poznatky tříděny a prezentovány. Označení částí od 2. 1. 2 do 2. 2. 1 sice na první pohled dává naději, že půjde o poznatky tříděné *obsahově*, ale uvnitř těchto oddílů postupuje autorka i nadále dosti formálně podle jmen autorů, jejichž poznatky shrnuje. Např. oddíl o netemporálním préteritu je vystavěn pouze na přístupu H. Weinricha, v němž je navíc spolurozebíráno i perfektum. Chybějí tu odkazy na „zdvořilostní préteritum“ typu *Wie war noch einmal Ihr Name?* apod. Oddíl 2. 1. 2. 2 má být sice temporální, ale je sem dosti neústrojně vsunuta pasáž o vidu. Výklad pak dále není utříděn podle obsahových poznatků, nýbrž i zde podle jmen autorů či podle gramatik. Tím se autorka dopouští toho, že jeden a tentýž poznatek opakuje na více místech, protože ho zmiňuje u více autorů. Tomu bylo možné předejít. Za jednoznačně chybné lze pokládat tvrzení ze závěru na str. 47, „dass sowohl die Talk-Show als auch das Interview konzeptionell schriftliche Textsorten sind“, což je zde navíc užito jako argument pro obhajobu výskytu pasíva v těchto žánrech. (Na okraj budiž poznamenáno, že problémem slovesného rodu si autorka vůbec nemusela komplikovat situaci).

Seznam literatury byl opraven, ale jeho druhá verze také není zcela bez vad – vyskytují se zde překlepy (např. u položky Latzel 1977 spojení „Ein Darstellung“, u položky Marschall 1997 „Tempusformeln“ nebo u položky Sieberg 1984 „in der gesprochenen Sprache“). Vřazení položky Marschall 1995 do Hennig 2000 je pak vyloženě matoucí. Jak je toto myšleno? Má jít o

stat' ve sborníku? Pokud ano – proč chybějí strany? A proč chybějí strany u výše zmíněné položky Latzel 1977?

Z jazykového hlediska došlo zřejmě k nejzřetelnějšímu posunu pozitivním směrem. Přesto se hrubé gramatické chyby i v této nové verzi nadále vyskytují: Např. na str. 3 dole problém s rodem substantiv Kapitel a Tempus („der Kapitel“ a „der Tempus“), u slovesa *anfangen* chybí na konci věty prefix *an*, na str. 4 píše autorka „von der Tempusformen“, „ohne der Erklärung der Gründe“, „im methodisch-didaktischer Hinweis“, na str. 6 „unter der Tempora“ atd. Problematické zůstává autorčino užití substantiva „Vorkommnis“ zřejmě místo adekvátního „Vorkommen“, je-li míněn *výskyt* (nějaké formy) – např. na str. 45 „das Vorkommnis von Passiv“.

Ačkoli tedy nedostatky v předložené práci přetrvávají, je nutno při celkovém zhodnocení ocenit sám fakt volby nelehkého tématu a autorčina úsilí při sběru a přepisu dat. Práci tentokrát doporučuji k obhajobě a jako hodnocení navrhuji známku „dobře“. Do diskuse nabízím především výše nastíněné metodologické otázky a problémy formálního rázu.

V Praze 26. srpna 2013

Vít Dovalil, Ph.D.